

Lovforslag nr. L 10. Fremsat den 7. oktober 1992 af industriministeren (Anne Birgitte Lundholt)

Forslag

til

Lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvaskning af penge.¹⁾

§ 1. Denne lov finder anvendelse på følgende virksomheder:

- 1) fysiske personer eller kredit- og finansieringsinstitutter, der udøver en eller flere af de i bilag 1 nævnte aktiviteter som deres hovedaktivitet,
- 2) livsforsikringsselskaber og pensionskasser omfattet af lov om forsikringsvirksomhed,
- 3) udenlandske kredit- og finansieringsinstitutter, der gennem en filial her i landet driver virksomhed efter nr. 1 og 2.

§ 2. Ved hvidvaskning af penge forstås i denne lov konvertering, overførsel, erhvervelse, besiddelse eller anvendelse af formuegoder eller fortielse eller tilsløring af deres art, oprindelse, lokalisering, bevægelser og ejerforhold samt forsøg herpå eller medvirken hertil med viden eller formodning om, at formuegoderne stammer fra overtrædelse af straffeloven.

§ 3. De af § 1 omfattede virksomheder skal udarbejde skriftlige interne regler om betryggende kontrol- og kommunikationsprocedurer samt uddannelses- og instruktionsprogrammer for medarbejderne, jf. §§ 4, 5, 6, 9 og 10.

§ 4. De af § 1 omfattede virksomheder skal kræve, at deres kunder legitimerer sig, når der optages forretningsmæssig forbindelse med dem, herunder når der åbnes en konto eller et depot. Legitimationen skal omfatte navn,

adresse, CPR- eller SE-nummer eller anden lignende dokumentation, hvis den pågældende ikke har CPR- eller SE-nummer.

Stk. 2. For fysiske eller juridiske personer, der ikke omfattes af stk. 1, gælder kravet om legitimation enhver transaktion på beløb svarende til modværdien af 15.000 ECU eller derover. Legitimationskravet gælder, uanset om transaktionen udføres i en eller i flere operationer, hvis der synes at være en indbyrdes forbindelse.

Stk. 3. Såfremt transaktionens størrelse ikke kendes på det tidspunkt, hvor den påbegyndes, skal der kræves legitimation, så snart virksomheden får formodning om, at der er tale om en transaktion af den i stk. 2 nævnte art.

Stk. 4. Uanset transaktionsbeløbets størrelse skal der kræves legitimation, når der er mistanke om, at transaktionen har tilknytning til hvidvaskning af penge.

§ 5. Livsforsikringsselskaber og pensionskasser kan uanset bestemmelsen i § 4 undlade at kræve legitimation i forbindelse med forsikringsaftaler, hvis den årlige præmie er på et beløb svarende til modværdien af 1.000 ECU eller derunder, eller hvis en éngangspræmie er på et beløb svarende til modværdien af 2.500 ECU eller derunder, jf. dog § 6. For pensionsforsikringsaftaler, der indgås i medfør af arbejdskontrakt eller den forsikredes erhvervs-mæssige virksomhed, kan legitimationskrav li-

¹⁾ Loven gennemfører Rådets direktiv nr. 91/308/EØF, EF-Tidende 1991 L 166, s. 77.

geledes undlades, forudsat aftalerne ikke indeholder en tilbagekøbsklausul eller kan anvendes som sikkerhed for lån.

Stk. 2. Uanset transaktionsbeløbets størrelse skal der kræves legitimation, når der er mistanke om, at transaktionen har tilknytning til hvidvaskning af penge.

§ 6. Har en virksomhed viden eller formodning om, at transaktionen sker på vegne af tredjemand, skal tredjemands identitet kræves oplyst, jf. § 4, stk. 1.

§ 7. Legitimationskravene i §§ 4, 5 og 6 gælder ikke, når transaktionen gennemføres til en konto, hvis indehaver allerede er legitimeret, medmindre der er mistanke om, at transaktionen har tilknytning til hvidvaskning af penge.

§ 8. Er kunden en virksomhed omfattet af § 1 eller af direktiv 91/308/EØF om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge, gælder legitimationskravene i §§ 4, 5 og 6 ikke.

§ 9. Identitetsoplysninger skal opbevares i mindst 5 år efter, at kundeforholdet er ophørt.

Stk. 2. Dokumenter og registreringer vedrørende transaktioner opbevares i mindst 5 år efter transaktionernes gennemførelse.

§ 10. Såfremt der er mistanke om, at en transaktion har tilknytning til hvidvaskning af penge, skal virksomheden undersøge den nærmere.

Stk. 2. Såfremt mistanken ikke kan afkræftes, skal transaktionen sættes i bero, indtil politiet er underrettet. I tilfælde, hvor det ikke forekommer muligt at undlade at gennemføre transaktionen, eller en sådan undladelse synes at kunne hindre retsforfølgning af de personer, der drager fordel af en formodet hvidvaskningstransaktion, underrettes politiet umiddelbart efter gennemførelsen.

Stk. 3. Politiet kan af de virksomheder, der er omfattet af § 1, kræve enhver oplysning og uden retskendelse kræve ethvert dokument og ting m.v. udleveret, der er af betydning for undersøgelsen af, om der er forhold, der falder ind under § 2.

§ 11. Såfremt Finanstilsynet får kendskab til forhold, der formodes at have tilknytning til hvidvaskning af penge, underretter tilsynet politiet herom.

§ 12. Virksomhedens ansatte og ledelsen samt revisorer eller andre, der udfører særlige hverv for virksomheden er forpligtede til at hemmeligholde, at der er givet politiet oplysninger eller er iværksat en undersøgelse om hvidvaskning af penge.

Stk. 2. Oplysninger, der i god tro gives til politiet i medfør af §§ 10 og 11 anses ikke som et brud på den tavshedspligt, der er fastsat i lovgivning eller i medfør af lov eller i henhold til kontrakt. Videregivelse af sådanne oplysninger påfører ikke virksomheden, dens ansatte eller medlemmer af dens ledelse nogen form for ansvar.

Stk. 3. Tilsynslovgivningens særlige bestemmelser om tavshedspligt gælder for de i Finanstilsynet ansatte og eksperter, der handler eller har handlet på tilsynets vegne.

§ 13. Overtrædelse af §§ 3, 4, § 5, stk. 2, § 6, § 9, § 10, stk. 2, § 12, stk. 1, og undladelse af at opfylde politiets krav efter § 10, stk. 3, straffes med bøde.

Stk. 2. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, anpartsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 14. Loven træder i kraft den 1. januar 1993.

Stk. 2. § 3 træder dog i kraft 1. marts 1993.

§ 15. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan sættes i kraft ved Kgl. Anordning med de afvigelser, som landsdelenes særlige forhold tilsiger.

Bilag 1

1. Modtagelse af indlån og andre tilbagebetalingspligtige midler.
2. Udlånsvirksomhed, herunder bl.a.
 - forbrugerkreditter
 - realkreditlån
 - factoring og diskontering
 - handelskreditter (inkl. forfaitering).
3. Finansiell leasing.
4. Betalingsformidling.
5. Udstedelse og administration af betalingsmidler (kreditkort, rejsechecks, bankveksler).
6. Sikkerhedsstillelse og garantier.
7. Transaktioner for egen eller kunders regning vedrørende:
 - a) Pengemarkedsinstrumenter (checks, veksler, indskudsbeviser m.v.)
 - b) Valutamarkedet
 - c) Finansielle futures og options
 - d) Valuta- og renteinstrumenter
 - e) Værdipapirer.
8. Medvirken ved emission af værdipapirer og tjenesteydelser i forbindelse hermed.
9. Rådgivning til virksomheder vedrørende kapitalstruktur, industristrategi og dermed beslægtede spørgsmål og rådgivning samt tjenesteydelser vedrørende sammenslutning og opkøb af virksomheder.
10. »Money broking«.
11. Porteføljeadministration og -rådgivning.
12. Opbevaring og forvaltning af værdipapirer.
13. Boksudlejning.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund.

Der er i de senere år iværksat en række internationale initiativer til at forstærke indsatsen mod hvidvaskning af penge.

Inden for det strafferetlige område eksisterer et internationalt samarbejde mellem retsinstanser og politimyndigheder etableret ved De Forenede Nationers konvention af 19. december 1988 mod bekæmpelse af ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer. Det internationale samarbejde er siden blevet udvidet til at gælde alle kriminelle handlinger efter Europarådets konvention om hæleri og efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbytte fra strafbare forhold.

Indenfor det finansielle område er der ligeledes truffet internationale foranstaltninger med henblik på at forhindre, at kredit- og finansieringsinstitutter anvendes til hvidvask af penge. Der kan henvises til Europarådets henstilling af 27. juni 1980 og til den principerklæring, der blev vedtaget i december 1988 i Basel af banktilsynsmyndighederne i ti-landegruppen. Endvidere har Den Finansielle Aktionsgruppe vedrørende hvidvaskning af penge, som blev oprettet af G-7-landene i juli 1989, og hvor Danmark nu deltager, vedtaget et sæt rekommandationer til medlemslandene.

EF's Ministerråd vedtog på denne baggrund den 10. juni 1991 direktiv 91/308/EØF om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge.

Nærværende lovforslag tilsigter at gennemføre direktivets bestemmelser inden 1. januar 1993, som er direktivets implementeringsfrist. Direktivet er optrykt som bilag til lovforslaget.

2. Direktivet om hvidvaskning af penge.

Formålet med direktivet er at koordinere de enkelte EF-landes indsats til beskyttelse af det finansielle system mod hvidvaskning af penge og at forhindre, at man udnytter liberaliseringen af kapitalbevægelserne og den frie udveksling af finansielle tjene-

steydelser, som et finansielt integreret Europa indebærer. Anvendelse af kredit- og finansieringsinstitutter til hvidvask af økonomisk udbytte fra kriminelle handlinger kan svække de involverede institutters soliditet og stabilitet samt troværdigheden overfor det finansielle system, således at offentligheden mister tilliden til systemet. Direktivet indeholder et mindstemål af regler og samordner de bestræbelser, der i øvrigt udfoldes for at forhindre, at den finansielle sektor udnyttes til hvidvaskning af penge.

Direktivet er et minimumsdirektiv. Det betyder, at medlemsstaterne kan fastsætte strengere regler end de vedtagne EF-regler, men de strengere nationale regler må selvsagt ikke indebære forskelsbehandling.

I henhold til direktivet skal medlemsstaterne drage omsorg for, at hvidvaskning af penge forbydes. Ved hvidvaskning af penge forstås en forsættelig handling, der har til formål at fortie eller tilsøre den illegale oprindelse af penge eller andre formuegoder. Det er overladt til medlemsstaterne at definere den lovovertrædelse, der danner baggrunden for hvidvaskningen, idet handel med narkotika dog skal medtages.

Direktivets anvendelsesområde er alle kredit- og finansieringsinstitutter. I direktivets terminologi omfattes også livsforsikringselskaber som kredit- og finansieringsinstitutter. For disse finansielle institutter foreskrives dels pligt til at påse, at kunders identitet oplyses, dels pligt til at undersøge og anmelde forhold, der mistænkes for at kunne have tilknytning til hvidvaskning. Dette skal ske ved etablering af passende interne kontrol- og kommunikationsprocedurer samt ved at træffe passende foranstaltninger for at gøre de ansatte bekendt med hvidvaskningsbestemmelserne.

Direktivet fastslår, at oplysninger, der gives af kredit- eller finansieringsinstituttet i god tro, ikke betragtes som brud på den tavshedspligt, der i øvrigt måtte gælde, og medfører ikke pådragelse af nogen form for ansvar.

Medlemsstaterne skal sikre anvendelse af direkti-

vets bestemmelser og fastsætter navnlig regler om sanktioner.

3. Lovforslagets væsentligste bestemmelser.

Der findes ikke i dansk ret lovregler om hvidvaskning af penge som begreb. Lovforslaget bygger derfor som helhed på bestemmelserne i direktivet, idet det foreslås at lade anvendelsesområdet omfatte kredit- og finansieringsinstitutter, forsikringselskaber og tværgående pensionskasser. Således som direktivet definerer kredit- og finansieringsinstitutter medfører dette, at reglerne i lovforslaget finder anvendelse på pengeinstitutter, visse kreditinstitutter, leasingelskaber, faktoreringselskaber, spare- og udlånsvirksomheder, realkreditinstitutter, børsrådgivningselskaber og kreditkortselskaber.

Endvidere foreslås definitionen af hvidvaskning at basere sig på visse af de handlinger, der reguleres af straffelovens bestemmelser. Ved henvisningen tænkes der udover hæleri og narkotikahæleri, straffelovens §§ 284 og 191a, samt hæleri i sig selv også på tyveri, underslæb, bedrageri, mandatsvig samt afpresning.

Med henblik på at forebygge hvidvaskning af penge foreslås det, at virksomhederne udarbejder betryggende interne regler om kontrol- og kommunikationsprocedurer samt uddannelsesprogrammer for de ansatte.

Det foreslås videre, at kunder skal oplyse CPR- eller SE-nummer, når der optages forretningsmæssig forbindelse. Legitimationskravet gælder også for lejlighedskunder ved beløb over 15.000 ECU (p.t. 120.000 kr.) samt for transaktioner foretaget på vegne af tredjemand.

Når virksomhederne får mistanke om hvidvaskningstransaktioner, undersøges dette nærmere. Samtidig foreslås det, at der skal ske anmeldelse til politiet. Oplysninger, der videregives i god tro, betragtes ikke som brud på tavshedspligt og medfører ikke ansvarspådragelse.

Endvidere foreslås der regler om sanktioner i form af bødestraf for overtrædelse af forslagens bestemmelser.

Endelig foreslås det, at lovens ikrafttrædelse fastsættes til 1. marts 1993 for så vidt angår udarbejdelse af de interne regler og uddannelsesprogrammer, medens det øvrige lovforslag sættes i kraft den 1. januar 1993, som fastlagt i direktivet.

4. Høring.

Lovforslaget har været sendt i høring hos Advokatrådet, Assurandør-Societetet, ATP, Danmarks Nationalbank, Danske Finansieringselskabers For-

ening, Danske Investeringsforeningers Fællesrepræsentation, Finansforbundet, Finansrådet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Forbrugerrådet, Foreningen af Danske Børsrådgivningselskaber, Foreningen af Firmapensionskasser, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Garantifonden for Danske Optioner og Futures, Københavns Fondsbørs, Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Pengeinstitutternes Betalings Systemer A/S, Pensionskasserådet, Realkreditrådet, Værdipapircentralen, Boligministeriet, Finansministeriet, Justitsministeriet, Kommunikationsministeriet, Skatteministeriet, Statsministeriet, Udenrigsministeriet og Økonomiministeriet.

5. Administrative og statsfinansielle konsekvenser.

Som anført i bemærkningerne til forslaget § 10, forudsættes der etableret en central politimyndighed, der kan modtage de i §§ 10 og 11 omtalte indberetninger. Skøn over de økonomiske og administrative konsekvenser heraf er forbundet med usikkerhed, idet det ikke før loven har været i kraft i en periode, er muligt at forudse, hvilken karakter og hvilket antal indberetningerne til myndigheden vil have. Forslaget vil være forbundet med merudgifterne til et anmeldelsesregister og de dertil knyttede personalemæssige ressourcer. Disse merudgifter skønnes at kunne afholdes inden for politiets eksisterende bevillingsmæssige rammer.

Lovforslaget skønnes ikke i øvrigt at medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Bestemmelsen fastlægger lovens anvendelsesområde.

Efter forslaget skal loven finde anvendelse på virksomheder, der udøver en af de i nr. 1-3 nævnte aktiviteter. Der er hovedsageligt tale om banker, sparekasser, andelskasser, visse kreditinstitutter, særlige spare- og udlånsvirksomheder, realkreditinstitutter, børsrådgivningselskaber, kreditkortselskaber, leasingelskaber, faktoreringselskaber og livsforsikringselskaber. De i bilaget opregnede aktiviteter kendes også fra bank- og sparekasseloven og skal være finansieringsinstituttets hovedaktivitet.

Tværgående pensionskasser er ikke omfattet af 2. livsforsikringsdirektiv, som hvidvaskningsdirektivet baserer sig på. Det er imidlertid fundet hensigtsmæssigt at medtage disse pensionskasser i forslaget, da de vil blive omfattet af 3. livsforsikringsdirektiv.

En række virksomheder omfattes umiddelbart af de aktiviteter, der er nævnt i bilaget til lovforslaget: Værdipapircentralen, Garantifonden for Futures og Optioner, Københavns Fondsbørs, ATP, LD og investeringsforeninger. Karakteristisk for disse virksomheder er, at der ingen direkte kundekontakt er, men at de optræder som formidlere på eksempelvis pengeinstitutternes vegne. Disse virksomheder vil derfor ikke være omfattet af lovforslaget. Formålet med forslaget vil fortsat være tilgodeset, da pengeinstitutter, fondshandlere, børsrådgivere m.v. vil være direkte omfattet af bestemmelsen.

Datterselskaber af udenlandske kredit- og finansieringsinstitutter, både EF- og tredjelandsselskaber, vil være omfattet af nr. 1 og 2.

Loven foreslås endvidere at skulle finde anvendelse på filialer af udenlandske kredit- eller finansieringsvirksomheder, der driver virksomhed efter nr. 1 og 2. Lovforslaget omfatter såvel filialer af selskaber beliggende i Fællesskabet som filialer af selskaber, hvis hovedsæde er beliggende uden for Fællesskabet, jf. nr. 3.

At lade værtslandets love gælde for filialer af selskaber etableret i et andet EF-land er en afvigelse fra de almindelige gældende regler, hvorefter det er hjemlandets lovgivning, der finder anvendelse. F.eks. er det tilsynsmyndighederne i hjemlandet, der fører tilsyn med filialer i Danmark af pengeinstitutter og forsikringselskaber, der er meddelt tilladelse i et andet land indenfor De Europæiske Fællesskaber. Det samme gælder kreditinstitutter, der udøver virksomhed som grænseoverskridende tjenesteydelser.

Dette princip er bl.a. fastslået i Rådets 2. direktiv af 15. december 1989 om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut (89/646/EØF).

Når direktivet om hvidvaskning anvender reglerne i værtslandet, kan det ses som udtryk for det nære samarbejde, der skal være mellem virksomheder og kontrolmyndigheder samt de sanktioner, der kan blive tale om og dermed nødvendigheden af, at jurisdiktionsområdet er den medlemsstat, hvor instituttet udøver en aktivitet.

Direktivet fastslår, at medlemsstaterne skal drage omsorg for at udvide anvendelsesområdet helt eller delvist til ikke alene at omfatte kredit- og finansieringsinstitutter som defineret i § 1, men også andre erhverv og kategorier af virksomheder, der udøver aktiviteter, der særligt vil kunne udnyttes til hvidvaskning af penge.

Denne direktiv-bestemmelse har været indgående drøftet i det kontaktudvalg, der er nedsat under Kommissionen, og hvis opgave er at harmonisere iværksættelsen af direktivet. Der er enighed i Udval-

get om ikke for tiden at udvide anvendelsesområdet, idet medlemsstaterne navnlig ønsker at erhverve erfaringer med direktivets funktion i praksis.

I lovforslaget er anvendelsesområdet derfor fastsat til kun at omfatte kredit- og finansieringsinstitutter.

Tit § 2

Hvidvaskning af penge som begreb er ikke tidligere reguleret i dansk ret.

Direktivet fastlægger følgende definition af hvidvaskning af penge:

- »- konvertering eller overførsel af formuegoder – vel vidende, at de hidrører fra en kriminel handling eller fra medvirken i en sådan handling – med det formål at fortie eller tilsløre formuegodernes ulovlige oprindelse eller at hjælpe personer, som er involveret i en sådan handling, til at unddrage sig de retlige konsekvenser heraf.
- fortieelse eller tilsløring af formuegodernes art, oprindelse, lokalisering, placering eller bevægelser eller af den egentlige ejendomsret til disse formuegoder eller dertil knyttede rettigheder, vel vidende, at de hidrører fra en kriminel handling eller fra medvirken i en sådan handling.
- erhvervelse, besiddelse eller anvendelse af formuegoder, vel vidende ved modtagelsen af disse goder, at de hidrører fra en kriminel handling eller fra medvirken i en sådan handling.
- medvirken i en af de handlinger, som er nævnt under de tre foregående punkter, medvirken med henblik på at begå den nævnte handling, forsøg på at begå den, det at hjælpe, tilskynde eller råde nogen til at begå den eller det at lette gennemførelsen heraf.«

Alle handlinger skal være foretaget med forsæt.

Med hensyn til den nærmere fastlæggelse af de »kriminelle handlinger« bestemmer direktivet, at enhver lovovertrædelse som defineret i art. 3, stk. 1, litra a) i Wienerkonventionen, dvs. narkotikakriminalitet, er omfattet. Herudover er det overladt til medlemsstaterne at definere hvilke kriminelle handlinger, der skal være omfattet. I præambelen til direktivet er anført, at hvidvaskning af penge ikke alene vedrører det økonomiske udbytte af kriminelle handlinger i forbindelse med narkotikahandel, men også det økonomiske udbytte af andre former for kriminelle handlinger, som f.eks. organiseret kriminalitet og terrorisme, hvorfor det skønnes vigtigt, at medlemsstaterne også udvider direktivets virkninger til sådanne handlinger.

I dansk ret er hvidvaskning af udbytte fra kriminel aktivitet i et vist omfang kriminaliseret. De vigtigste

bestemmelser i så henseende er straffelovens § 284 om hæleri og § 191 a om narkotikahæleri.

Efter straffelovens § 284 er det strafbart som hæleri at modtage eller skaffe sig del i udbytte, der hidrører fra berigelseskriminalitet eller ved fordølgelse, hjælp til afhændelse eller på lignende måde at medvirke til at sikre en anden udbytte af en sådan forbrydelse. Efter straffelovens § 191 a (og § 3, stk. 2 i lov om euforiserende stoffer), er det på tilsvarende måde strafbart at befatte sig med udbytte, der hidrører fra narkotikakriminalitet.

Lovforslaget anvender direktivets beskrivelse af, hvad der forstås ved hvidvaskning af penge, idet det samtidig ved en henvisning til straffeloven fastlægges, hvilke kriminelle handlinger, der omfattes. Ved henvisningen tænkes der således på tyveri, under-slæb, bedrageri, mandatsvig, afpresning, røveri og hæleri. Hensigten hermed er dels at give en beskrivelse af hvidvaskning, som er karakteristisk ved, at der tilsigtes en ændring af identiteten af penge, dels at overføre de eksisterende, og dermed velkendte, bestemmelser fra straffeloven.

Direktivets anbefaling af at udvide direktivets virkning til »organiseret kriminalitet og terrorisme« er således ikke direkte nævnt i lovforslaget, men de handlinger, der typisk kendetegner denne form for kriminalitet, vil være omfattet af de omtalte bestemmelser i straffeloven. Hertil kommer, at det nøjagtige strafferetlige område for »organiseret kriminalitet og terrorisme« ikke kendes i dansk ret. Endelig er denne del af direktivet alene en anbefaling. Det er derfor ikke fundet hensigtsmæssigt konkret at opregne de nævnte kriminelle handlinger.

Der vil være situationer, hvor det vil være vanskeligt for den enkelte ansatte at bedømme, om en transaktion indebærer en hvidvaskning af penge.

Det er imidlertid ikke hensigten, at den enkelte medarbejder skal foretage en vurdering af, hvilken underliggende kriminalitet, der gør sig gældende. En sådan vurdering vil forudsætte juridisk (strafferetlig) sagkundskab og vil herudover falde væsentligt udenfor de opgaver og funktioner, medarbejdere i finansielle institutter varetager.

En mistanke og eventuel indgivelse af anmeldelse skal basere sig på vurderinger i den konkrete situation af handlingernes karakter og forskellighed fra normale kundehandlinger, fortielser og andre særegne, atypiske forhold hos kunden, der samlet leder opmærksomheden hen på et eventuelt forsøg på tilsløring af midlernes oprindelse, der må formodes at have en kriminel karakter.

Som eksempler kan nævnes:

– uvillighed til at opgive normale oplysninger ved åbning af en konto, opgivelse af minimale eller

- opdigtede oplysninger, eller oplysninger som det er vanskeligt eller omkostningsfyldt at verificere,
- kunder, der indsætter kontanter i adskillige omgange, hvor det enkelte beløb ikke er bemærkelsesværdigt, men hvor summen af indbetalingerne er betydelige,
- kunder, der ønsker at veksle usædvanligt store beløb i kontanter,
- kunder, der afslår at give oplysninger, der under normale omstændigheder vil berettige dem til kredit eller andre faciliteter,
- kunder, der uventet og uden fornuftig forklaring tilbagebetaler et problemlån,
- kunder, der introduceres af et kredit- eller finansieringsinstitut i et land, hvor handel med og fremstilling af narkotika er almindeligt udbredt, eller som modtager jævnlige og store betalinger fra sådanne lande,
- enhver betydelig transaktion med værdipapirer, hvor køber eller sælger er ukendt, eller hvor transaktionen størrelse, karakter eller hyppighed forekommer usædvanlig,
- kunder, der foretager indbetaling af usædvanligt store kontantbeløb gennem døgnboxsystemet, hvorved kontakt med kredit- eller finansieringsinstituttets personale undgås,
- kunder, der ikke handler på egne vegne, og som er uvillige til at oplyse om midlernes rette ejer eller oprindelse.

Til § 3

Med henblik på at forebygge og forhindre gennemførelse af transaktioner, der er knyttet til hvidvaskning af penge, pålægger forslaget virksomhederne at udfærdige interne regler om betryggende kontrol- og kommunikationsprocedurer, herunder regler der sikrer, at kundens rette identitet kendes, hvorledes virksomhederne skal undersøge mistænkelige transaktioner samt en procedure for underretning af politiet.

Det pålægges endvidere virksomhederne at udfærdige uddannelsesprogrammer, der sikrer, at personalet, herunder også medlemmer af ledelsen, får den fornødne instruktion til gennemførelse af betryggende kontrol- og underretningsforanstaltningerne. Dette kan ske i form af regelmæssige interne instruktionsmøder eller som led i virksomhedens uddannelsesforløb. Formålet hermed er at give de ansatte bedre forudsætninger for at genkende aktiviteter, som kan være forbundet med hvidvaskning af penge, og at de kan blive instrueret om, hvorledes de skal forholde sig i sådanne tilfælde.

F. t. l. vedr. hvidvaskning af penge

Forslaget præciserer i §§ 4, 5, 6, 9 og 10 de overordnede retningslinier for hvilke krav, der fra lovgivningens side stilles til opfyldelse af lovens formål. Der er ikke fundet behov for at indføre en offentlig godkendelsesordning af virksomhedernes interne regler.

Til § 4

Forslaget foreskriver, at der skal kræves legitimation, når en virksomhed optager forretningsmæssig forbindelse med en kunde. Det præciseres, at det navnlig drejer sig om de tilfælde, hvor der åbnes en konto eller et depot.

For at muliggøre en effektiv efterforskning er det nødvendigt, at de enkelte kundeforhold entydigt kan identificeres og henføres til en fysisk eller juridisk person. Det påhviler virksomhederne at skaffe sig sikkerhed for kundens identitet. For indenlandske kunder kræves der angivelse af CPR- eller SE-nummer. For personer eller selskaber, der ikke er hjemmehørende i Danmark, kan lignende identifikation f.eks. være pasnummer eller anden form for registreringsnummer. Et personligt fremmøde er ikke en forudsætning for at legitimere sig.

Bestemmelsen svarer til § 39d om insider-handel i lov om Københavns Fondsbørs.

Af hensyn til bevissikkerheden skal identitetsoplysningerne opbevares i mindst 5 år efter forslagens § 9, stk. 1.

For personer eller selskaber, der ikke er omfattet af forslagens stk. 1, dvs. lejlighedskunder, gælder legitimationskravet alene, når transaktionen er på 15.000 ECU (p.t. 120.000 kr.) eller derover, uanset om transaktionen er opdelt i flere mindre transaktioner, der tilsammen udgør 120.000 kr. eller derover.

De transaktioner, der navnlig i praksis vil være relevante, er indbetalinger til tredjemands konto. Da betalingsoverførsler ofte sker via elektroniske betalingsformidlingssystemer og clearingscentraler, ville et krav om legitimation gribe alvorligt ind i disse systemers funktion.

Kommissionen har imidlertid til Rådets mødeprotokol erklæret, »at det ikke er nødvendigt at anvende de i artikel 3 i direktivet fastsatte krav om legitimation på personer, der indsætter penge på en konto, som er åbnet af en kunde, for hvem de i artiklen nævnte legitimationskrav tidligere er opfyldt. Dette tilsidesætter dog ikke kravet i artikel 3, stk. 6, om en sådan legitimation, så snart der foreligger mistanke om hvidvaskning.«

Det er derfor fundet rimeligt i § 7 at foreslå en undtagelse fra legitimationskravet i tilfælde, hvor legitimation allerede er foretaget.

21 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag)

De tilfælde, der herefter vil nødvendiggøre legitimation, vil næppe give anledning til vanskeligheder i praksis.

I langt de fleste kredit- og finansieringsinstitutter er det allerede i dag fast praksis at kræve legitimation, når der åbnes forretningsforbindelse med en kunde. Dette sker dels i henhold til bank- og sparekasselovens § 40, hvorefter ejerens navn og adresse skal noteres ved oprettelse af en indskudskonto, dels i henhold til Skattekontrollovens § 8 J, hvorefter kontohaver skal give oplysning om personnummer eller arbejds givernummer (SE-nummer) samt efter skatteministerens nærmere bestemmelse andre oplysninger, der er nødvendige til identifikation af kontohaver. CPR-numre foretrækkes frem for SE-numre. Lovforslaget udvider dog i et vist omfang gældende praksis, idet man nu også vil skulle kræve legitimation ved enhver transaktion over en nærmere fastsat størrelse med lejlighedskunder. Hertil kommer et legitimationskrav i tilfælde, hvor virksomheden har formodning om hvidvask, jf. forslagens stk. 4.

Med hensyn til hvornår mistanke kan opstå, henvises til bemærkningerne til § 2.

Hvis kunden selv er et kredit- eller finansieringsinstitut eller en anden virksomhed omfattet af lovforslagets § 1 eller etableret i et af de øvrige EF-lande gælder legitimationskravet ikke, jf. forslagens § 8.

Til § 5

På tilsvarende måde som bestemmelsen i § 4, stk. 2, undtages livsforsikringsselskaber og pensionskasser for pligten til at kræve legitimation, når der er tale om forsikringsaftaler under et vist minimumsbeløb (1.000 og 2.500 ECU). Hvis den eller de periodiske præmier, der skal indbetales i løbet af et år, forhøjes, således at tærsklen på 1.000 ECU overstiges, skal der kræves legitimation.

De tværgående pensionskasser nævnt i kapitel 22 i lov om forsikringsvirksomhed undtages på samme måde for pligten til at kræve legitimation, når pensionsforsikringsaftalerne ikke anses at kunne udnyttes til hvidvaskning p.g.a. manglende tilbagekøbsklausul, eller at aftalen ikke kan anvendes som sikkerhed for lån.

Uanset beløbstørrelserne gælder legitimationskravet, såfremt der er mistanke om hvidvaskning af penge, jf. stk. 2.

Legitimationskravet må anses for opfyldt, når det konstateres, at transaktionsbeløbet skal debiteres en konto, der er åbnet i kundens navn i overensstemmelse med bestemmelsen i forslagens § 4, stk. 1. Der henvises til den generelle bestemmelse herom i § 7.

Til § 6

Såfremt en transaktion udføres i henhold til fuldmagt, skal fuldmægtigen oplyse dette. Har virksomheden viden eller formodning om, at der handles på vegne af tredjemand, skal den egentlige kundes identitet søges oplyst. Dette kan bl.a. ske ved at kræve yderligere oplysninger af fuldmægtigen, der kan be- eller afkræfte, at virksomheden står overfor den rette kunde.

Ligesom for §§ 4 og 5 foreslås det ligeledes for § 6, at anse legitimationskravet for opfyldt, når transaktionen udføres til en konto, hvis indehaver allerede er kendt, jf. forslaget § 7.

Til § 7

Som nævnt under bemærkningerne til § 4 foretages mange indbetalinger ad elektronisk vej, og et krav om ubetinget legitimation ville være ødelæggende for kapitalens fri bevægelighed og betalingernes smidige afvikling. Samtidig er formålet med direktivet tilgodeset, da legitimationsformalia for sådanne konti ofte allerede er opfyldt. Det er derfor fundet rimeligt at udvide fortolkningen af direktivets undtagelsesbestemmelse for så vidt angår forsikringsaftaler, til også at omfatte andre allerede legitimerede konti, jf. hertil også EF-Kommissionens erklæring til Rådets mødeprotokol citeret under bemærkningerne til § 4.

Foreligger der mistanke om hvidvaskning af penge, foreslås det dog, at legitimationskravene opretholdes.

Til § 8

Da lovforslaget er en gennemførelse af et direktiv, der også skal gælde i de øvrige EF-lande samt for lande omfattet af EØS-aftalen, gælder undtagelsen fra legitimationskravet, når kunden er en virksomhed omfattet af § 1, ikke alene virksomheden, datterselskaber eller filialer i Danmark, men også sådanne virksomheder, deres datterselskaber eller filialer beliggende i et af de øvrige EF-medlemslande eller EFTA-lande.

Legitimation vil derimod skulle kræves af virksomheder, der ikke er etablerede eller har filialer inden for De Europæiske Fællesskabers eller EFTA-landes område. For eksisterende kundeforhold med sådanne kredit- og finansieringsinstitutter må forslaget § 7 finde analog anvendelse, således at legitimationskravene betragtes som opfyldt ved allerede legitimerede konti.

Til § 9

Af hensyn til efterforskningsmulighederne og bevissikkerheden foreslås det, at oplysninger vedrørende identitet og transaktioner opbevares i en periode på mindst 5 år fra henholdsvis kundeforholdets ophør og transaktionens gennemførelse. Bestemmelsen følger af direktivet.

Perioden på 5 år svarer i øvrigt til den almindelige frist for opbevaring af dokumenter efter bogføringslovens § 2, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 60 af 19. februar 1986.

Ikke alle dokumenter eller registreringer behøver at blive opbevaret. Alene oplysninger, der har en vis betydning, som f.eks. underskrevne dokumenter af ordregivende karakter, bør opbevares. Det forudsættes endvidere, at den allerede eksisterende edb-registrering af CPR-numre, navne, etc. og opbevaring på mikrofilm videreføres, ligesom det ikke nødvendigvis er det pågældende institut selv, der opbevarer oplysningerne.

Til § 10

Efter forslaget § 1, skal mistænkelige transaktioner undersøges nærmere. Dette gælder såvel transaktioner, der er gennemført, som transaktioner der endnu ikke er gennemført. For så vidt angår de handlinger, der bør vække mistanke, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 2.

En nærmere undersøgelse kan f.eks. bestå i en undersøgelse af baggrunden for transaktionen, kontrolopringer til involverede fremmede institutter, kontrol i Folkeregistret eller overvågning af transaktioner over en vis tidsperiode.

Effektiviteten af efterforskningen – og opfyldelsen af forslaget § 10 – beror på, at der etableres et velfungerende samarbejde mellem den finansielle sektor og politiet. Det er derfor vigtigt, at politiet straks underrettes om, at virksomheden undersøger en transaktion, som man mistænker for at have tilknytning til hvidvaskning.

Det foreslås derfor i stk. 2, at virksomhederne undlader at gennemføre transaktioner, der mistænkes for at have tilknytning til hvidvaskning, indtil politiet er underrettet.

Imidlertid vil det antagelig ofte forholde sig således i praksis, at en udskydelse eller forsinkelse af transaktionens gennemførelse vil vække mistanke hos den, der forsøger at hvidvaske penge. Er der risiko for dette, bør transaktionen alligevel gennemføres, og underretning af politiet ske umiddelbart herefter. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med forslaget § 12, hvorefter virksomheden er forpligtet

til at hemmeligholde, at man har iværksat en undersøgelse, eller at politiet er underrettet.

Bestemmelsens stk. 3 giver politiet mulighed for at indhente de for efterforskningen nødvendige oplysninger. Undladelse af at efterkomme politiets anmodning er strafbelagt. Politiets indhentelse af oplysninger kræver ikke forudgående retskendelse. Politiets krav om udlevering af dokumenter og lignende vil derimod efter retsplejelovens ordning kunne forudsætte retskendelse. Som følge heraf bestemmes det i stk. 3, at heller ikke sådanne anmodninger forudsætter retskendelse. Baggrunden herfor er, at sådan indgreb er hastende, og at kunden ikke må underrettes om, at virksomheden har indberettet en forestående eller gennemført transaktion til politiet. Det vil derfor være uhensigtsmæssigt, såfremt endnu en myndighed skal inddrages i den sårbare fase af efterforskningen, idet øjemedet med denne bl.a. af tidsmæssige grunde således let kan forpildes.

Det forudsættes, at der etableres en central politimyndighed, der kan modtage indberetninger efter bestemmelserne i §§ 10 og 11. Der er endnu ikke truffet beslutning om etablering af denne organisation, men Justitsministeriet vil – når der er indhentet de fornødne erfaringer med loven – og efter indstilling fra politi og anklagemyndighed etablerede organisationen og give meddelelse herom til bl.a. de af loven omfattede institutioner, med nærmere angivelse af, hvorledes og hvortil indberetning skal gives.

Til § 11

Det foreslås, at Finanstilsynet ligeledes omfattes af indberetningspligten til politiet, idet tilsynet ved kontrolbesøg i de finansielle institutioner eller på anden vis kan få kendskab til forhold, der kan have tilknytning til hvidvaskning både i det enkelte institut, men også ved at sammenholde engagementer i øvrige institutioner.

Til § 12

Efter gældende ret har de af § 1 omfattede virksomheder tavshedspligt om kundeforhold. Her kan bl.a. nævnes bestemmelserne i bank- og sparekasselovens § 54, realkreditlovens § 101, lov om visse kreditinstitutter § 6, og lov om forsikringsvirksomhed §

258. Denne tavshedspligt er præciseret i forslagets stk. 1.

Stk. 2 fastslår, at de oplysninger, der videregives til politiet ikke betragtes som en tilsidesættelse af den tavshedspligt, der måtte være fastsat i lovgivning, i medfør af lov eller i henhold til kontrakt mellem virksomheden og den ansatte. Det grundlæggende hensyn til fortrolighedsforholdet mellem virksomheden og kunden er søgt opvejet overfor hensynet til bekæmpelse af hvidvasknings-kriminalitet. Den foreslåede specifikke undtagelse fra tavshedspligten er beskeden sammenlignet med det formål, lovforslaget tilsigter at opfylde.

Af afgørende betydning for opfyldelsen af formålet er endvidere, at sådanne oplysninger videregivet i god tro ikke påfører de ansatte et retligt ansvar.

Bestemmelsen i stk. 3 understreger, at tilsynslovgivningens særlige tavshedsbestemmelser gælder for de i Finanstilsynet ansatte og eksperter, der handler eller har handlet på tilsynets vegne. Der tænkes her bl.a. på bank- og sparekasselovens § 50a, lov om forsikringsvirksomhed § 240, stk. 4 og realkreditlovens § 98. Disse bestemmelser er ikke til hinder for, at fortrolige oplysninger videregives til andre offentlige myndigheder, herunder anklagemyndigheden og politiet i forbindelse med tilfælde, der er omfattet af straffelovgivningen.

Til § 13

Det er efter direktivet om hvidvaskning af penge en forudsætning, at medlemsstaterne fastsætter sanktioner til sikring af anvendelsen af direktivets bestemmelser.

Forslaget indeholder derfor i stk. 1 en strafbestemmelse om bøde ved overtrædelse af de pligter, der er fastlagt i loven.

Til § 14

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 1993, da direktivet skal være gennemført senest denne dato.

For så vidt angår forpligtelsen til formelt at udarbejde interne regler, uddannelses- og instruktionsprogrammer efter forslagets § 3, foreslås ikrafttræden dog fastsat til 1. marts 1993.

RÅDET

RÅDETS DIREKTIV

af 10. juni 1991

om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge

(91/308/EØF)

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 57, stk. 2, første og tredje punktum, samt artikel 100 A,

under henvisning til forslag fra Kommissionen (¹),

i samarbejde med Europa-Parlamentet (²),

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg (³), og

ud fra følgende betragtninger:

Når kredit- og finansieringsinstitutter anvendes til hvidvaskning af økonomisk udbytte af kriminelle handlinger (i det følgende benævnt »hvidvaskning af penge«), kan de involverede institutters soliditet og stabilitet samt det finansielle systems troværdighed som helhed blive alvorligt svækket, således at offentligheden herved mister tilliden til det;

træffer Fællesskabet ikke foranstaltninger mod hvidvaskning af penge, kan det føre til, at medlemsstaterne for at beskytte deres finansielle system træffer foranstaltninger, som risikerer at være uforenelige med gennemførelsen af enhedsmarkedet; uden en vis koordinering på fællesskabsplan kan personer, der er involveret i hvidvaskning af penge, med henblik på at fremme deres kriminelle

handlinger forsøge at udnytte liberaliseringen af kapitalbevægelserne og den frie udveksling af finansielle tjenesteydelser, som det finansielt integrerede Europa indebærer;

hvidvaskning af penge har en klar indflydelse på stigningen i organiseret kriminalitet i almindelighed og narkotikahandel i særdeleshed; det er i stadig højere grad blevet klart, at bekæmpelse af hvidvaskning af penge er et af de mest effektive midler til at bekæmpe denne form for kriminel handling, som udgør en særlig samfundstrussel for medlemsstaterne;

hvidvaskning af penge skal hovedsagelig bekæmpes med strafferetlige midler og inden for et internationalt samarbejde mellem retsinstanser og politimyndigheder som det, der er etableret på narkotikaområdet i De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer, vedtaget den 19. december 1988 i Wien (i det følgende benævnt »Wienerkonventionen«), og som ved Europarådets konvention om hæleri og efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold, der blev åbnet for undertegnelse den 8. november 1990 i Strasbourg, er blevet udvidet til at gælde alle kriminelle handlinger;

kriminalisering må imidlertid ikke være det eneste middel til bekæmpelse af hvidvaskning af penge, da det finansielle system kan spille en særdeles effektiv rolle i så henseende; der skal i den forbindelse henvises til Europarådets henstilling af 27. juni 1980 og til den principerklæring, der blev vedtaget i december 1988 i Basel af banktilsynsmyndighederne i ti-landegruppen, idet disse begge markerer et stort fremskridt med henblik på at forhindre, at det finansielle system anvendes til hvidvaskning af penge;

(¹) EFT nr. C 106 af 28. 4. 1990, s. 6, og

EFT nr. C 319 af 19. 12. 1990, s. 9.

(²) EFT nr. C 324 af 24. 12. 1990, s. 264, og

EFT nr. C 129 af 20. 5. 1991.

(³) EFT nr. C 332 af 31. 12. 1990, s. 86.

hvidvaskning af penge foregår normalt på internationalt plan, således at midlernes ulovlige oprindelse bedre kan skjules; foranstaltninger, som udelukkende træffes på nationalt plan uden nogen form for koordinering og samarbejde på internationalt plan, vil kun have meget begrænset virkning;

alle de foranstaltninger, som Fællesskabet træffer på dette område, skal harmonere med andre forholdsregler, som vedtages i andre internationale fora; med dette for øje bør ethvert initiativ fra Fællesskabets side navnlig tage hensyn til rekommandationerne fra Den Finansielle Aktionsgruppe vedrørende Hvidvaskning af Penge, som blev oprettet på de syv vigtigste industrilandes topmøde i Paris i juli 1989;

Europa-Parlamentet har i adskillige beslutninger anmodet om, at der bliver udarbejdet et globalt fællesskabsprogram til bekæmpelse af narkotikahandel, herunder bestemmelser med henblik på forebyggelse af hvidvaskning af penge;

definitionen af hvidvaskning af penge bygger på definitionen i Wienerkonventionen og er tilpasset dette direktiv; da fænomenet hvidvaskning af penge imidlertid ikke blot vedrører det økonomiske udbytte af kriminelle handlinger i forbindelse med narkotikahandel, men også det økonomiske udbytte af andre former for kriminelle handlinger (som f.eks. organiseret kriminalitet og terrorisme), er det vigtigt, at medlemsstaterne i henhold til deres lovgivning udvider dette direktivs virkninger til også at omfatte det økonomiske udbytte af sådanne handlinger, når dette må formodes at kunne give anledning til hvidvaskningstransaktioner, der berettiger til straf;

forbud i medlemsstaternes lovgivninger mod hvidvaskning af penge, med støtte i passende foranstaltninger og sanktioner, er en nødvendig betingelse for bekæmpelsen af dette fænomen;

for at undgå, at personer, der foretager hvidvaskning af penge, benytter sig af anonymitet til at udføre deres kriminelle handlinger, er det nødvendigt at sikre, at kredit- og finansieringsinstitutter kræver, at deres kunder legitimerer sig, når de optager forretningsmæssig forbindelse med dem, eller når de foretager transaktioner, der overstiger visse tærskler; sådanne bestemmelser skal også så vidt muligt udvides til at gælde for eventuelle beneficianter;

kredit- og finansieringsinstitutter skal i mindst fem år opbevare kopier af eller oplysninger taget fra den krævede legitimation samt dokumentation og registreringer vedrørende transaktionerne bestående af originale dokumenter eller kopier med tilsvarende beviskraft i henhold til national lovgivning, for at dette materiale kan tjene som

bevis ved enhver undersøgelse vedrørende hvidvaskning af penge;

det skal sikres, at kredit- og finansieringsinstitutter omhyggeligt undersøger enhver transaktion, som på grund af sin karakter særlig menes at kunne have tilknytning til hvidvaskning af penge, da dette er nødvendigt for at bevare det finansielle systems soliditet og integritet og for at bidrage til bekæmpelsen af hvidvaskning af penge; til dette formål skal de være særlig opmærksomme på transaktioner med tredjelande, der ikke anvender forebyggende regler mod hvidvaskning af penge, som svarer til dem, der er fastsat af Fællesskabet, eller til andre lignende regler opstillet af internationale fora og anvendt af Fællesskabet;

med henblik herpå kan medlemsstaterne anmode kredit- og finansieringsinstitutterne om skriftligt at udfærdige resultaterne af den undersøgelse, som de pålægges at foretage, og at sikre, at disse resultater er tilgængelige for de myndigheder, der er ansvarlige for bekæmpelsen af hvidvaskning af penge;

beskyttelse af det finansielle system mod hvidvaskning af penge er en opgave, som ikke kan gennemføres af de myndigheder, der er ansvarlige for bekæmpelsen af dette fænomen, uden at kredit- og finansieringsinstitutterne og deres tilsynsmyndigheder samarbejder med dem; bankhemmeligheden må hæves i disse tilfælde; en pligt til at indberette suspekterede transaktioner, som sikrer, at oplysningerne videregives til ovennævnte myndigheder, uden at de pågældende kunder advares, er det mest effektive middel til gennemførelse af et sådant samarbejde; der er brug for en særlig beskyttelsesklause, som fritager kredit- og finansieringsinstitutter, deres ansatte og medlemmerne af deres ledelse for ansvar for tilsidesættelse af tavshedspligten;

de oplysninger, myndighederne modtager i henhold til dette direktiv, kan kun anvendes i forbindelse med bekæmpelse af hvidvaskning af penge; medlemsstaterne kan dog bestemme, at disse oplysninger kan anvendes til andre formål;

kredit- og finansieringsinstitutternes indførelse af interne kontrolprocedurer og tilrettelæggelse af uddannelsesprogrammer på dette område er supplerende foranstaltninger, uden hvilke de øvrige foranstaltninger i dette direktiv risikerer at blive virkningsløse;

da hvidvaskning af penge ikke blot kan foregå via kredit- og finansieringsinstitutter, men også via andre former for erhverv og virksomhedskategorier, skal medlemsstaterne udvide samtlige bestemmelser i dette direktiv eller en del heraf til også at omfatte de erhverv og virksomheder, hvis aktiviteter særlig kan udnyttes til hvidvaskning af penge;

det er vigtigt, at medlemsstaterne især sørger for, at der træffes samordnede foranstaltninger i Fællesskabet, når der er alvorlige tegn på, at erhverv eller aktiviteter, som er

blevet harmoniseret i Fællesskabet for så vidt angår vilkårene for deres udøvelse, udnyttes til hvidvaskning af penge;

effektiviteten af de bestræbelser, der udfoldes til bekæmpelse af hvidvaskning af penge, afhænger hovedsageligt af en fortsat samordning og harmonisering af de nationale gennemførelsesforanstaltninger; en sådan samordning og harmonisering i forskellige internationale fora kræver på fællesskabsplan et samråd mellem medlemsstaterne og Kommissionen i et kontakttudvalg;

hver medlemsstat må træffe egnede foranstaltninger og fastsætte passende sanktioner for overtrædelser af de nævnte bestemmelser for at sikre, at direktivets bestemmelser gennemføres i fuldt omfang —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

I dette direktiv forstås ved:

- **•kreditinstitut•**: et foretagende, som defineret i artikel 1, første led, i Rådets direktiv 77/780/EØF⁽¹⁾, senest ændret ved direktiv 89/646/EØF⁽²⁾, samt en filial, som defineret i artikel 1, tredje led, i nævnte direktiv og beliggende i Fællesskabet, af et kreditinstitut, hvis hovedsæde er beliggende uden for Fællesskabet
- **•finansieringsinstitut•**: et foretagende, som ikke er et kreditinstitut, og hvis hovedaktivitet er at foretage en eller flere af de forretninger, der er opført under punkt 2 til 12 og 14 på listen i bilaget til direktiv 89/646/EØF, samt et forsikringsselskab, der er behørigt godkendt i henhold til Rådets direktiv 79/267/EØF⁽³⁾, senest ændret ved direktiv 90/619/EØF⁽⁴⁾, for så vidt som det udfører aktiviteter, der omfattes af nævnte direktiv; denne definition omfatter også filialer, der er beliggende i Fællesskabet, af finansieringsinstitutter, hvis hovedsæde er beliggende uden for Fællesskabet
- **•hvidvaskning af penge•**: nedenstående forsætlige handlinger:

- konvertering eller overførsel af formuegoder — vel vidende, at de hidrører fra en kriminel handling eller fra medvirken i en sådan handling — med det formål at fortie eller tilsøre formuegodernes ulovlige oprindelse eller at hjælpe personer, som er involveret i en sådan handling, til at unddrage sig de retlige konsekvenser heraf
- fortieelse eller tilsøring af formuegodernes art, oprindelse, lokalisering, placering eller bevægelser eller af den egentlige ejendomsret til disse formuegoder eller dertil knyttede rettigheder, vel vidende,

at de hidrører fra en kriminel handling eller fra medvirken i en sådan handling

- erhvervelse, besiddelse eller anvendelse af formuegoder, vel vidende ved modtagelsen af disse goder, at de hidrører fra en kriminel handling eller fra medvirken i en sådan handling
- medvirken i en af de handlinger, som er nævnt under de tre foregående punkter, medvirken med henblik på at begå den nævnte handling, forsøg på at begå den, det af hjælpe, tilskynde eller råde nogen til at begå den eller det at lette gennemførelsen heraf.

Den viden, hensigt eller tilskyndelse, som skal foreligge i forbindelse med handlingerne i dette led, kan fastslås på grundlag af objektive forhold.

Der foreligger hvidvaskning af penge, også selv om de handlinger, som har frembragt de formuegoder, der skal hvidvaskes, har fundet sted på en anden medlemsstats eller et tredjelands område

- **•formuegoder•**: aktiver af enhver art, hvad enten der er tale om fysiske eller ikke-fysiske genstande, løsøre eller fast ejendom, materielle eller immaterielle aktiver, samt retlige dokumenter eller instrumenter, der tjener som bevis for ejendomsret til sådanne aktiver eller dertil knyttede rettigheder
- **•kriminel handling•**: en lovovertrædelse som defineret i artikel 3, stk. 1, litra a), i Wienerkonventionen samt enhver anden kriminel handling, der er defineret som sådan af hver enkelt medlemsstat med henblik på dette direktiv
- **•kompetente myndigheder•**: de nationale myndigheder, som i henhold til en lov eller anden bestemmelse er bemyndiget til at føre tilsyn med kredit- eller finansieringsinstitutter.

Artikel 2

Medlemsstaterne drager omsorg for, at hvidvaskning af penge, som defineret i dette direktiv, forbydes.

Artikel 3

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at kredit- og finansieringsinstitutter kræver, at deres kunder legitimerer sig ved hjælp af et retskraftigt dokument, når der optages forretningsmæssig forbindelse med dem, særlig når der åbnes en konto eller bankbog eller et depot.

2. Dette krav om legitimation gælder også for enhver transaktion med andre kunder end dem, der er omhandlet i stk. 1, vedrørende et beløb på 15 000 ECU eller derover, hvad enten den udføres i en enkelt eller i flere operationer, hvis der synes at være indbyrdes forbindelse mellem dem. Hvis beløbet ikke kendes på det tidspunkt, hvor transaktionen påbegyndes, skal det pågældende institut kræve legitimation, så snart det får kendskab hertil og konstaterer, at tærsklen er nået.

(¹) EFT nr. L 322 af 17. 12. 1977, s. 30.

(²) EFT nr. L 386 af 30. 12. 1989, s. 1.

(³) EFT nr. L 63 af 13. 3. 1979, s. 1.

(⁴) EFT nr. L 330 af 29. 11. 1990, s. 50.

3. Som undtagelse fra stk. 1 og 2 kræves der ikke legitimation i forbindelse med forsikringsaftaler, der indgås af forsikringsvirksomheder, som er godkendt i henhold til direktiv 79/267/EØF, og hvis virksomhed er omfattet af nævnte direktiv, når beløbet af den eller de periodiske præmier, der skal indbetales i løbet af et år, er på 1 000 ECU eller derunder, eller ved indbetaling af en engangspræmie på 2 500 ECU eller derunder. Hvis den eller de periodiske præmier, der skal indbetales i løbet af et år, forhøjes, således at tærsklen på 1 000 ECU overstiges, skal der kræves legitimation.

4. Medlemsstaterne kan foreskrive, at legitimation ikke er obligatorisk for pensionsforsikringsaftaler, der indgås i medfør af en arbejdskontrakt eller den forsikredes erhvervsmæssige virksomhed, forudsat at disse aftaler ikke indeholder en tilbagekøbsklausul eller kan anvendes som sikkerhed for et lån.

5. Er der tvivl om, hvorvidt de i de foregående stykker nævnte kunder handler for egen regning, eller er der vished for, at de ikke handler for egen regning, skal kredit- og finansieringsinstitutterne træffe rimelige foranstaltninger til at indhente oplysninger om den faktiske identitet af de personer, for hvis regning disse kunder handler.

6. Kredit- og finansieringsinstitutterne skal kræve denne legitimation, selv om transaktionsbeløbet er lavere end ovennævnte tærskler, så snart de har mistanke om hvidvaskning af penge.

7. Kredit- og finansieringsinstitutterne er ikke underlagt legitimationskravene i denne artikel, hvis kunden også er et kredit- eller et finansieringsinstitut, der er omfattet af dette direktiv.

8. Medlemsstaterne kan foreskrive, at legitimationskravene vedrørende de transaktioner, der omhandles i stk. 3 og 4, er opfyldt, når det konstateres, at transaktionsbeløbet skal debiteres en konto, der er åbnet i kundens navn i et kreditinstitut, der er omfattet af kravene i stk. 1.

Artikel 4

Medlemsstaterne drager omsorg for, at kredit- og finansieringsinstitutter opbevarer følgende materiale, for at det kan tjene som bevis ved enhver undersøgelse vedrørende hvidvaskning af penge:

- for så vidt angår legitimationen opbevares kopier af eller oplysninger taget fra de krævede dokumenter i mindst 5 år, efter at et kundeforhold er ophørt
- for så vidt angår transaktionerne opbevares dokumentation og registreringer bestående af originale doku-

menter eller kopier med tilsvarende beviskraft i henhold til national lovgivning i mindst 5 år fra transaktionernes gennemførelse.

Artikel 5

Medlemsstaterne drager omsorg for, at kredit- og finansieringsinstitutter omhyggeligt undersøger enhver transaktion, som på grund af sin karakter særlig menes at kunne have tilknytning til hvidvaskning af penge.

Artikel 6

Medlemsstaterne drager omsorg for, at kredit- og finansieringsinstitutter samt medlemmer af disses ledelse og deres ansatte til fulde samarbejder med de myndigheder, der er ansvarlige for bekæmpelsen af hvidvaskning af penge:

- ved på eget initiativ at underrette disse myndigheder om ethvert forhold, som kunne være tegn på hvidvaskning af penge
- ved på opfordring at give disse myndigheder alle nødvendige oplysninger i henhold til procedurerne i den relevante lovgivning.

De i stk. 1 nævnte oplysninger fremsendes til de myndigheder, der er ansvarlige for bekæmpelsen af hvidvaskning af penge i den medlemsstat, på hvis område det institut, der fremsender oplysningerne, er beliggende. Fremsendelsen varetages normalt af den eller de personer, som er udpeget af kredit- og finansieringsinstitutterne i henhold til procedurerne i artikel 11, nr. 1.

Oplysninger, der gives myndighederne i overensstemmelse med stk. 1, kan kun udnyttes i forbindelse med bekæmpelse af hvidvaskning af penge. Dog kan medlemsstaterne bestemme, at disse oplysninger også kan anvendes til andre formål.

Artikel 7

Medlemsstaterne drager omsorg for, at kredit- og finansieringsinstitutter afholder sig fra at udføre en transaktion, som de ved har, eller som de mistænker for at have forbindelse med hvidvaskning af penge, så længe de ikke har underrettet de i artikel 6 nævnte myndigheder herom. Disse myndigheder kan under betingelser, der fastsættes i deres nationale forskrifter, give pålæg om, at transaktionen ikke må gennemføres. Såfremt der er mistanke om, at den pågældende transaktion vil kunne føre til hvidvaskning af penge, og det ikke er muligt at undlade at udføre transaktionen, eller en sådan undladelse vil kunne forhindre retsforfølgningen af de personer, der drager fordel af en formodet hvidvaskningstransaktion, foretager de pågældende institutter den fornødne underretning umiddelbart derefter.

Artikel 8

Kredit- og finansieringsinstitutter, medlemmer af deres ledelse og deres ansatte må ikke meddele den pågældende kunde eller tredjemand, at der i medfør af artikel 6 og 7 er sendt oplysninger til myndighederne, eller at der er iværksat en undersøgelse om hvidvaskning af penge.

Artikel 9

Det forhold, at en ansat eller et medlem af ledelsen i et kredit- eller finansieringsinstitut i god tro meddeler de myndigheder, der er ansvarlige for bekæmpelse af hvidvaskning af penge, de i artikel 6 og 7 nævnte oplysninger, betragtes ikke som brud på den tavshedspligt, som gælder i henhold til kontrakt eller love eller administrative bestemmelser, og påfører ikke kreditinstituttet, finansieringsinstituttet, medlemmerne af dets ledelse eller dets ansatte nogen form for ansvar.

Artikel 10

Medlemsstaterne drager omsorg for, at de kompetente myndigheder, hvis disse under kontrolbesøg i et kredit- eller finansieringsinstitut eller på anden måde opdager forhold, som giver formodning om hvidvaskning af penge, meddeler dette til de myndigheder, der er ansvarlige for bekæmpelsen af hvidvaskning af penge.

Artikel 11

Medlemsstaterne drager omsorg for, at kredit- og finansieringsinstitutter

- 1) indfører passende interne kontrolprocedurer og kommunikationsprocedurer med henblik på at forebygge og forhindre gennemførelse af transaktioner, der er knyttet til hvidvaskning af penge
- 2) træffer passende foranstaltninger for at gøre deres ansatte bekendt med bestemmelserne i dette direktiv. Disse foranstaltninger skal bl.a. bestå i særlige uddannelsesprogrammer for deres ansatte, således at disse får bedre forudsætninger for at genkende aktiviteter, som kan være forbundet med hvidvaskning af penge, og kan blive instrueret om, hvorledes de skal forholde sig i sådanne tilfælde.

Artikel 12

Medlemsstaterne drager omsorg for at udvide samtlige eller en del af dette direktivs bestemmelser til ud over de kredit- og finansieringsinstitutter, der er nævnt i artikel 1, at omfatte andre erhverv og kategorier af virksomheder, som udøver aktiviteter, der særlig vil kunne udnyttes til hvidvaskning af penge.

Artikel 13

1. Der nedsættes et kontaktudvalg under Kommissionen, i det følgende benævnt »udvalget«, med den opgave:

- a) med forbehold af Traktatens artikel 169 og 170 at lette en harmoniseret iværksættelse af dette direktiv ved regelmæssigt samråd om konkrete problemer, som måtte opstå i forbindelse med dets gennemførelse, og som det måtte anses for relevant at drøfte
- b) at lette samråd mellem medlemsstaterne med hensyn til de strengere eller supplerende betingelser og forpligtelser, som de indfører på nationalt plan
- c) om nødvendigt at råde Kommissionen vedrørende tillæg til eller ændringer af dette direktiv eller med hensyn til sådanne tilpasninger af det, som særlig med henblik på en harmonisering af virkningerne af artikel 12 måtte findes nødvendige
- d) at undersøge, om et erhverv eller en kategori af virksomheder bør inddrages under artikel 12's anvendelsesområde, når det er konstateret, at dette erhverv eller denne kategori af virksomheder i en medlemsstat har været udnyttet til hvidvaskning af penge.

2. Udvalget har ikke til opgave at bedømme berettigelsen af de afgørelser, som de kompetente myndigheder træffer i individuelle sager.

3. Udvalget består af personer, der udpeges af medlemsstaterne, og af repræsentanter for Kommissionen. Kommissionens tjenestegrene varetager udvalgets sekretariatsforretninger. En repræsentant for Kommissionen er formand for udvalget, og dette mødes enten på formandens initiativ eller efter anmodning fra en medlemsstats delegation.

Artikel 14

Hver medlemsstat træffer passende foranstaltninger til at sikre fuldstændig anvendelse af alle dette direktivs bestemmelser og fastsætter navnlig, hvilke sanktioner der skal benyttes i tilfælde af overtrædelse af de bestemmelser, der vedtages i medfør af dette direktiv.

Artikel 15

Medlemsstaterne kan på det område, der er omfattet af dette direktiv, vedtage eller opretholde strengere bestemmelser for at forhindre hvidvaskning af penge.

Artikel 16

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 1. januar 1993.

2. Når medlemsstaterne vedtager disse love og administrative bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

3. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 17

Kommissionen udfærdiger et år efter den 1. januar 1993 og derefter efter behov — dog mindst hvert tredje år — en rapport om gennemførelsen af dette direktiv og forelægger denne for Europa-Parlamentet og Rådet.

Artikel 18

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Luxembourg, den 10. juni 1991.

På Rådets vegne

J.-C. JUNCKER

Formand

Erklæring fra repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet

Repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet,

som minder om, at medlemsstaterne har undertegnet De Forenede Nationers konvention om ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer, der blev vedtaget den 19. december 1988 i Wien;

som ligeledes minder om, at de fleste af medlemsstaterne den 8. november 1990 i Strasbourg undertegnede Europarådets konvention om hæleri og efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold;

som er sig bevidst, at beskrivelsen af hvidvaskning i artikel 1 i direktiv 91/308/EØF (*) bygger på ordlyden af de tilsvarende bestemmelser i ovennævnte konventioner;

forpligter sig til senest den 31. december 1992 at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at iværksætte en straffelovgivning, der sætter dem i stand til at opfylde deres forpligtelser i henhold til nævnte instrumenter.

(*) Se side 77 i denne Tidende.